

1. Algemeen

Kinderwoud zorgt voor een goed binnenmilieu voor de kinderen en de pedagogisch medewerkers in de ruimten waar kinderen opgevangen worden. Een gezonde binnen lucht betekent dat de lucht schoon en fris is en weinig stofdeeltjes en ziekteverwekkers bevat. De temperatuur mag niet te hoog of te laag zijn, de lucht moet steeds ververs worden en de vochtbalans moet goed zijn.

Hiervoor hanteert Kinderwoud de volgende uitgangspunten:

- De ideale binnentemperatuur in speelruimtes ligt tussen de 18 C° en 22 C°. In de zomer is de norm maximaal 27 C°, maar overweeg dan bij 26 C° verkoeling buiten in de schaduw te zoeken;
- De ideale binnentemperatuur in slaapkamers ligt tussen de 15 C° en 18 C°. In de zomer is de norm 25 C°;
- Een goede luchtkwaliteit vergt een CO²-gehalte lager dan 800ppm, lager dan 650ppm betekent een zeer goede luchtkwaliteit. Bij concentratie hoger dan 1000 ppm is de luchtkwaliteit ontoereikend. Om een goede luchtkwaliteit te bereiken geeft Kinderwoud de pedagogisch medewerkers de juiste richtlijnen mee hoe gehandeld dient te worden bij een te hoog CO² gehalte in de verschillende ruimten en/of bij langdurige warmte zowel binnen als buiten de opvanglocatie;
- Er wordt niet gerookt in het bijzijn van kinderen.

Indien bovengenoemde uitgangspunten omtrent binnentemperatuur en CO² gehalte structureel te hoog zijn, ook na getroffen maatregelen, dient de clustermanager de hoogte gesteld te worden.

In de volgende paragrafen wordt uitgelegd hoe Kinderwoud deze uitgangspunten in de praktijk brengt.

2. Luchtverversing

Om de binnen lucht schoon en vers te houden is het nodig om de hele tijd de lucht te verversen. Het verversen van lucht kan door te ventileren of door te luchten.

Ventileren is het voortdurend verversen van de lucht. Wij laten de gevelroosters /ventilatioeroosters dan ook altijd open staan. Ook in de winter.

Luchten is het in korte tijd (ongeveer 15 minuten) verversen van alle vervuilde binnen lucht, maar is geen vervanging voor ventilatie.

Vooraf in slaapkamers dient extra alertheid op de luchtventilatie te zijn. Daar ontstaat vaak een hoge concentratie aan CO₂. Ventileren is hier van belang.

In de volgende situaties wordt er gelucht en/of geventileerd:

- Er wordt geventileerd in slaapkamers en leefruimten. Wees daarbij niet bang voor tocht, daar worden kinderen niet ziek van. Na het slapen kunnen de ramen in de slaapruijnte helemaal open, wanneer het zeker is dat geen kinderen in de slaapkamer kunnen komen. Plaats dan wel hor voor raam als deze aanwezig is.
- Er wordt gelucht tijdens het schoonmaken en bedden verschonen;
- Er wordt gelucht na het gebruik van verf of andere sterk ruikende spullen;
- Er wordt gelucht na of tijdens het spelen en beweegspelletjes;
- Ruimten die in de nacht niet zijn geventileerd worden s' ochtends gelucht.

3. CO² beleid

Om de luchtkwaliteit in groeps- en slaapruidten van kinderen goed te kunnen beheersen wordt de CO² concentratie als graadmeter genomen. Mechanische- of balansventilatiesystemen zorgen veelal voor een grotere afvoer van verontreinigde lucht en dit gaat gepaard met lagere CO² concentraties dan natuurlijke ventilatiesystemen, terwijl ze anderzijds, bij gebrekkig onderhoud, de binnen lucht kunnen verontreinigen met schadelijke stoffen uit vervuilde filters of ventilatietoeverkanalen. Dit is de reden dat zowel bij mechanische- of balansventilatiesystemen in gebouwen als bij natuurlijke ventilatiesystemen (roosters/ramen) het altijd goed is om zo nu en dan de CO² concentratie te meten.

Binnen Kinderwoud wordt op locaties waar geen standaard CO² meter aanwezig is, 2x per jaar de CO² waarden, temperatuur en luchtvochtigheid gemeten. Andere locaties kunnen zelf het CO² gehalte bewaken door regelmatig de CO² meter in de groeps- en slaapruidten te raadplegen. Ook voor deze locaties geldt, dat indien de CO² waarde te hoog is (ook na de 2de meting), dit via een ingevuld metingenformulier kenbaar gemaakt dient te worden aan FB. De clustercoördinator ziet hier op toe. Zodra het CO² gehalte te hoog is, dient direct actie ondernomen te worden in de vorm van ventileren. Afhankelijk van de locatie kunnen de volgende maatregelen getroffen worden:

- Zet de (bovenste) ramen open als dat op een veilige manier kan. Lucht minimaal 1 uur. Dat mag in kortere periodes, bijvoorbeeld 3x 20 minuten. Indien op een locatie alleen ramen op valhoogte aanwezig zijn, gebruik dan raambeveiligers/raamsluiters om de ramen op kierstand te zetten of helemaal open als kinderen buiten aan het spelen zijn.

Werkwijze metingen

Binnen elk cluster is een meetinstrument aanwezig dat CO² waarden, temperatuur en luchtvochtigheid kan meten. De werkinstructie van dit meetinstrument staan vermeld op het "Binnenmilieu metingenformulier" (F086). Het formulier wordt gescand door clustercoördinator en op de locatiepagina in de GGD map gezet. Indien de CO² waarde te hoog is (ook na een 2de meting), mailt de clustercoördinator het formulier naar FB. Hier zal gekeken worden welke andere maatregelen op een locatie getroffen dienen te worden.

	Stappen	Verantwoordelijkheid	Bewaking	Uitvoering
1.	2x p/j op locaties zonder meetinstrument in groeps- en slaapruidten: CO ² , temperatuur en luchtvochtigheid (tijdstip 11.00 of 15.00 uur).	CM	CC	PM
	Meting CO ² > 1000 ppm Actie: <ul style="list-style-type: none"> • Ventileren • Nogmaals meten • Volgende dag nogmaals meten 	CM	CC	PM
2.	Metingen invullen op metingenformulier (F086). Aangeven wanneer 2 ^e meting betreft	CM	CC	PM
3.	Metingformulier mailen/opsturen naar FB bij te hoge CO ² , na 2 ^{de} meting	CM	CC	CC
4.	Metingen met te hoge CO ² gehalte worden voorgelegd aan het MT	FB	KA	FB

CM=clustermanager KA= kwaliteitsadviseur CC=clustercoördinator PM= pedagogisch medewerker FB=facilitair bureau (medewerker secretariaat) MFB= manager FB MK=manager kinderopvang

4. Stoffigheid en allergenen

Tijdens activiteiten komt er meer stof in de lucht. Dit stof kan allerlei dingen bevatten, waaronder allergenen. Het inademen van stof kan bijvoorbeeld astma verergeren. Het is belangrijk om overal

goed schoon te maken en stof te wissen.

Om dit te bewerkstelligen wordt het schoonmaakschema (zie hygiënebeleid D088) van Kinderwoud opgevolgd.

Daarnaast wordt gelet op:

- Dat er geen bloemen met sterke geur in het kindercentrum aanwezig zijn;
- Dat er geen planten met harige bladeren in het kindercentrum aanwezig zijn;
- Dat gebruik gemaakt wordt van wasbare knuffels en textiel;
- Knutselwerkjes worden niet langer dan 4 weken opgehangen.

Ventileren is óók nodig om allergenen uit een ruimte te verwijderen!

5. Hitte in en om het gebouw

Aanhoudende hitte vormt een gezondheidsrisico voor kinderen en medewerkers. Kinderen en medewerkers worden sneller vermoeid, klagen over hoofdpijn en krijgen concentratieproblemen. Soms gaan ze sneller ademen, lijken ze benauwd. In ernstige situaties kan het lichaam uitdrogen en oververhit raken door verlies van te veel vocht en een stijgende lichaamstemperatuur.

Wees extra alert op uitdroging bij kinderen

bij:

- Overvloedig zweten
- Droge mond
- Minder naar de wc gaan/minder plasluiers (met donkergekleurde urine)
- Duizeligheid, misselijkheid/ braken of spierkrampen
- Huilen, in ernstigere gevallen zonder tranen
- Verminderde lichamelijke activiteit, lusteloos of slaperig, in het ergste geval raken kinderen bewusteloos

Bij ernstige klachten of als de situatie niet verbeterd, dient direct een arts gewaarschuwd te worden. Daarnaast kan altijd de Kiddi App geraadpleegd worden.

Onderstaande maatregelen voor kinderen, medewerkers en ruimten dienen bij warme dagen in acht genomen te worden en in ieder geval bij temperaturen boven de 25C°:

Voor de kinderen:

- Stimuleer het dragen van lichtgekleurde luchtige kleding. Voor de allerkleinsten kan enkel een rompertje met luier onder een lakentje al voldoende zijn voor het slapen;
- Vraag of kinderen op hele zonnige dagen een petje of hoedje en zonnebrandcrème mee te nemen. Vooral kinderen die om allergische redenen speciale zonnebrandcrème moeten gebruiken, is het handiger dat de ouders hier zelf gaan voor zorgen;
- Laat kinderen regelmatig drinken (bij voorkeur water), ook voordat ze dorst krijgen. Om de allerkleinsten genoeg te laten drinken kun je bijv. extra water aan de melkproducten toevoegen. Let op de kleur van de urine. Indien donkergeel: biedt extra vocht aan in een aantrekkelijke vorm;
- Zorg voor eten met veel vocht, zoals vers fruit (meloen) en groenten (komkommer, tomaat). Extra zout is niet nodig;
- Laat kinderen niet te lang in de zon spelen en smeer de kinderen vooraf in met zonnebrandcrème met beschermingsfactor 30 of hoger. Smeer kinderen ook in als ze in de schaduw spelen bij felle zon. Noteer datum op verpakking zonnebrandcrème wanneer deze geopend is. Open verpakkingen

worden na het seizoen weggegooid.

- Voorkom zo veel mogelijk blootstelling aan direct zonlicht tussen 12.00 en 16.00 uur;
- Zorg voor verkoeling door water of natte handdoeken. Ook kan er verkoeling gezocht worden met waterspelletjes en zwembadjes. Plaats deze dan in de schaduw;
- Zorg dat kinderen altijd een onderbroek, zwembroek of zwemluier aan hebben bij het zwembadje of de waterbak;
- Plan geen intensieve bewegingsactiviteiten, pas het spel aan. Zoek daarbij een koele plek op, in of rond het gebouw. Soms is het binnen prettiger vertoeven dan buiten;
- Let op kappen van kinderwagens, daaronder loopt de temperatuur snel op, doe met warm weer de kap altijd naar beneden tijdens het wandelen en voorzien de kinderwagen van een parasolletje;
- Zorg voor schaduw op de speelplaats.

Voor pedagogisch medewerkers:

- Drink voldoende ook als je weinig dorst hebt;
- Draag dunne kleding en blijf met de kinderen in de schaduw tussen 12:00 en 16:00 uur.

Naarmate de periode van hitte langer duurt en de nachttemperatuur hoger is, vindt er opwarming van het gebouw plaats waarbij de temperatuur – afhankelijk van de bouw – makkelijk kan stijgen tot oncomfortabele niveaus. Dit geldt in het bijzonder voor gebouwen waar ramen en deuren niet tegenover elkaar kunnen worden geopend, er geen ventilatiesysteem aanwezig is met zomer/nacht ventilatie of gebouwen met platte daken, waardoor zij snel opwarmen en de hitte niet eenvoudig kwijt raken.

Om de ideale binnentemperatuur te bereiken, pas onderstaande maatregelen, indien mogelijk en nodig, zoveel mogelijk toe!

Voor de ruimtes:

- Voorkom directe inval van zonneschijn via ramen. Laat de zonwering neer vanaf de vroege ochtend tot sluitingstijd, ook als de zon (nog) niet op de ramen staat. Laat binnen zonwering bij ramen in de westgevel ook na sluitingstijd neer of sluit de gordijnen;
- Voorkom directe inval van zonneschijn via lichtkoepels e.d. in het dak, door ze af te dekken of wit te verven;
- Zorg dat de warmte niet direct via ramen naar binnen kan schijnen door tijdig buiten zonwering neer te laten;
- Zorg voor dwarsventilatie als er geventileerd wordt door het openen (handbreed) van de hoge ramen en ventilatieroosters in tegenover elkaar liggende gevels. Indien (alleen) lage ramen aanwezig zijn, zet deze dan op valhoogte met raambeveiligers/raamsluiters vast. Wanneer horren aanwezig zijn, plaats deze voor de ramen.
Let op: het wijd openen van (bovenste) ramen helpt alleen als het buiten minder warm is dan binnen. Als de wind op de ramen staat kan het wijd openen van ramen wel helpen.
Zet alleen de buitendeur open (bij kinderen < 4 jaar is dit de buitendeur van de omheinde buitenspeelplaats), wanneer de veiligheid van de kinderen niet in gevaar komt;
- Bij balansventilatiesystemen slaat de warmterecuperatie automatisch af bij warm weer, waardoor het geen probleem is om ramen te openen.
- Sluit ramen en deuren, wanneer de buitenlucht warmer aanvoelt dan de binnen lucht. Houd wel altijd de ventilatieroosters open of zet de mechanische ventilatie aan;
- Zorg voor voldoende luchtcirculatie door, ventilator(s) (wees alert op kind veiligheid en volg de instructies van de fabrikant op) in te schakelen of de airconditioning;
- Laat op warme dagen s' nachts de ventilatieroosters open en/of zet de mechanische ventilatie op

de laagste stand;

- Als het binnen 26 °C of hoger wordt, overweeg dan om buiten onder een zonnedak of parasol te verblijven. Het is misschien niet koeler maar de luchtstroom is meestal hoger dan binnen, wat voor verkoeling zorgt;
- Gebruik monitors van computers en andere warmtebronnen zo min mogelijk en doe zo min mogelijk verlichting aan.

Voor evenementen / buitenactiviteiten:

- Vraag de kinderen luchtige kleding aan te trekken en op heel zonnige dagen een petje of hoedje mee te nemen;
- Neem zonnebrandcrème mee met een beschermingsfactor 30 of hoger en smeer hiermee de onbedekte huid van kinderen regelmatig is.
- Zorg dat er voldoende drinkwater beschikbaar is;
- Creëer verkoeling bij het evenement / buitenactiviteit d.m.v. schaduwrijke plekken en waterspelletjes;
- Pas lichamelijk inspanning aan op het weer en neem meer pauzes in de schaduw;
- Is de buitenruimte niet geschikt om te gebruiken tijdens de hitte, wijk dan uit naar een geschiktere plek waar verkoeling gecreëerd kan worden;
- Houd er rekening mee dat buitenspeeltoestellen (bijvoorbeeld ijzeren glijbaan) of ondergrond (zwarte valmatten) die volop in de zon staan ook erg heet kunnen worden en dat hierbij kans is op verbranding van de huid.

6. Planten en bomen in en om het gebouw

In onze organisatie staat de veiligheid van de kinderen voorop. Vanuit pedagogisch standpunt bezien is het waardevol om kinderen in contact te brengen met de natuur. Vanuit educatief oogpunt mogen pedagogische medewerkers wel giftige planten laten zien en erover vertellen maar de kinderen mogen er niet **alleen** mee in aanraking komen.

Daarom hebben wij in ons beleid ten aanzien van giftige bomen, struiken en planten de volgende richtlijnen opgesteld:

- De buitenterreinen van de gebouwen van Kinderwoud moeten vrij zijn van giftige bomen, struiken en planten; of de giftige bomen, struiken en planten moeten zodanig zijn afgeschermd dat kinderen er niet mee in contact kunnen komen.
- De pedagogisch medewerkers zijn alert op de giftige planten (Vingerhoedskruid, Stinkende Gouwe en Berenklauw) en de plant Ambrosia die voor grote overlast van hooikoorts kan zorgen;
- Bij aanwezigheid van eikenprocessierupsen op het terrein of in de nabije omgeving, worden kinderen en speelgoed binnengehouden, totdat het nest door deskundigen is verwijderd.
- Op de groepen mogen géén bloemen in de vaas staan die giftig vaaswater veroorzaken. De 'narcis' is hier een voorbeeld van.
- De Kiddi App kan geraadpleegd worden voor giftige planten en anders dient 112 gebeld te worden.

Mocht het wel tot een vergiftiging komen, dan moet zo snel mogelijk een dokter geraadpleegd worden. In ernstige gevallen moet het kind direct naar een ziekenhuis gebracht worden.

De behandelde arts wil dan graag de volgende zaken weten;

- De naam van de 'schuldige' plant. Wanneer de pedagogisch medewerker niet weet hoe de boosdoener heet, kan een stukje van de plant meegenomen worden en eventueel wat braaksel;

- Welk deel van de plant is opgegeten, en of dit deel rauw, gedroogd of een aftreksel van de plant was;
- Hoe laat de vergiftiging plaatsvond.
- Welke verschijnselen het kind vertoont.
- Hoe oud het kind is en of er nog bijzonderheden te melden zijn over zijn of haar gezondheidstoestand is het algemeen.

Het is verstandig al deze gegevens bij de hand te hebben, zodat de arts snel en doeltreffend in kan grijpen.